

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Francuski pamuk

Ćamil Sijarić

Kad su vedre noći, čovjek može do mile volje da se nagleda onog beskrajno dugog, toliko svijetlog i zagonetnog zvjezdanog puta preko neba koji se zove Kumova Slama. Postoji drevna priča da je kum kumu krao slamu, i kako je nosio ona se prosipala i za kumom ostavljala trag. Prije jednog vremena isto takav trag postojao je i preko Bosne, išao je s jednog njenog kraja na drugi, kao onaj gore s jednog kraja neba na drugi. Razlika među njima bila je u tome što je onaj gore bio označen zvijezdama i sav se sijao, a ovaj dolje — pamukom, i sav se bijelio. Razlika je postojala i u tome što od onog zvjezdanog puta preko neba niko nije vidio koristi, a od ovog pamučnog preko Bosne jesu mnogi, jer su mjesto košulja od konoplje i lana obukli košulje od pamuka.

Bio je to francuski pamuk.

Bilo je nastalo nesrećno doba za taj francuski pamuk... Mjesto morem, kako je do tada išao iz Egipta u Francusku, morao je da okrene put preko kopna, a na tome putu i preko Bosne, jer je je Francuska bila u neprijateljstvu sa Engleskom i njena mora zatvorena.

Ne zna se koliko je toga pamuka ulazilo u Bosnu, ali ga je iz Bosne izlazilo manje — jer ga je trnje i granje oko puta čupalo iz bala na karavanima i jednostavno cvjetalo tim pamukom kao kakvim bijelim cvijećem ...

Uz to granje i trnje i ljudske ruke su ponešto čupale od toga pamuka, a hajduci noću zavrtili pod put cijele tovarne — i što se više taj pamuk bijelio oko puta, to su se sve više na ljudima bijeljele i košulje od pamuka — koji niti sade, niti siju, niti žanju, nego im sam dolazi i visi o trnju kao da na njemu i rađa, i treba ga samo ubrati. A to nije bilo teško, jer su mogla da ga beru i djeca; prije su djecu slali u trnje da beru trnjine, a sad su ih slali u trnje da beru pamuk, i koliko god ga pokupila, granje i trnje oko puta jednako je cvjetalo francuskim pamukom; bio se svijet mnogo nadao na to branje toga cvijeća — a neki stadoše bogu da se mole da jos bolje rađa taj pamuk, u tom nekakvom Egiptu, za koji do tada nisu ni čuli da postoji, jer dok tamo rađa pamuk, kod njih ne mora da rađa konoplja, nisu je više ni sijali niti im trebale košulje od nje koje grebu niz leđa, kad imaju pamučne koje samo što ih ne miluju.

Mjesto konoplje, koju su vijekovima privijale na preslicu i prele, seoske snaše stadoše — sad najednom, da privijaju pamuk, bijel i mek kao paučina i da iz njega kroz prste provlače drukčiju žicu od konopljine — čudeći se da postoji nešto što nije konoplja a

prede se, tka, i oblači. Na Bašćaršiji u Sarajevu zasjele bi uz ono što prodaju — i, da ne dangube, u isto vrijeme i smok prodavale i pamuk prele. Vidjelo se i po tim preljama — i po košuljama i gaćama na ljudima iz sela duž pamučnog puta da je đavo odnio taj francuski pamuk koji iz Egipta prolazi kroz Bosnu; vidjeli su to i Francuzi i od kajmekana u Sarajevu tražili da se sa tim prekine i hajduci pohvataju i kazne. Čim se to pročulo, a sa tim i kajmekanova prijetnja da će smrtnom kaznom biti kažnjen svaki ko se uhvati u košulji od pamuka, oni što su ih nosili skinuli su ih i vratili se u konoplju.

Sem jednog, sem nekog Bejtulaha iz Viteza koji nije znao niti mogao znati šta Francuzi traže od Bosne i kolikom kaznom kajmekan prijeti. Sam đavo je naveo toga Bejtulaha da se bez ikakva posla i potrebe, upravo u taj najgori trenutak, digne iz Viteza i dođe u Sarajevo — u košulji od francuskog pamuka!

Prošetao je kroz čaršiju nekoliko puta — odovud onamo i odonud ovamo, kako to i hoće učiniti seljak kad nema posla a ima vremena, kad ga u dokolici obuzme želja da po čaršiji prohoda ... To je ona lagana, seljačka šetnja, s nogom pred nogu, s rukama na leđima — kad ništa ne prodaje i ništa ne kupuje, kad se čini da mu je od svih poslova ostao samo još taj: da očima i nogama premjerava čaršiju. Pod grlom mu se bijeljela košulja, i svak je — čak i izdalje, mogao da vidi da je ta košulja od pamuka. Onima što su stali i gledali ga — jednog jedinog na čaršiji u košulji od pamuka, činilo se da taj seljak prkosi i kajmekanu i Francuzima, i da je od svih mjesta najradije izabrao čaršiju — da po njoj, gore-dolje, prošeta u francuskom pamuku! Čudili su se kako se na to usudio — kad je svak sa sebe skinuo pamuk a natakao konoplju ili bez; nalazili su da je kod toga seljaka jedno od dvoje: ili je hrabar preko svake mjere, ili je lud; a ako nije ni jedno od to dvoje, onda je treće: nije doznao o gonjenju onih što su krali francuski pamuk — i da će, ako ga uhvate u toj košulji, platiti glavom za sve druge košulje i sve hajduke. Pogledali bi ga i ostavili nek i dalje mjeri čaršiju — žaleći ga što će i njega izmjeriti, sve štapovima po leđima, ako ga uhvate u toj košulji.

Prvi ga je uhvatio čaršijski zaptija Jusuf. Tome Jusufu bjelina košulje od francuskog pamuka zabola se u oči kao strijela — i sam se, kao strijela, zaletio na tu bjelinu: uhvatio je seljaka za jaku i stezao koliko god može, i jaku i vrat. Izvodio je to kao da ga gledaju i Francuska i Bosna i govore mu da još jače stegne; stezao ga je i odgovarao i Francuskoj i Bosni— » Ovo mu je za pamuk, ovo mu je za ovu košulju!« Kao da je htio da ga zadavi, tu na sred čaršije — nek svijet vidi kako prolaze oni što kradu francuski pamuk; kazna za pamuk i inače nije bila manja od davljenja, a zaptija i jest onaj koji kaznu izvršava. Ova se mogla izvršiti bez presude, jer smrtna je presuda za kradljivce pamuka već unaprijed izrečena.

Svijet se zgomilao da vidi šta to zaptija čini od nekakvog seljaka, a Jusuf je — više zbog svjetine da ga gleda šta čini nego zbog košulje, sve jače gnjavio i davio seljaka; bilo mu je lako da ga davi, jer je seljak bio slab — bio je rasta malog, leđa pogrbljenih, tanak i mršav; bio je to neki sirotni seljak iz Viteza kod Travnika, ali sa dobrom, sa novom košuljom na sebi, za nesreću od francuskog pamuka.

Pošto je — onim stezanjem i davljenjem, pokazao svjetini koliku vlast ima jedan zaptija kad uhvati kradljivca francuskog pamuka, Jusuf je sa njega svalio sve do košulje, i naredio mu da takav — samo u košulji, dubi pred svijetom, da ničim ne mrda, da čuti i odgovara samo kad ga on upita; upitao ga je najprije kako mu je ime.

— Bejtulah — odgovorio je seljak.

— Odakle si, Bejtulahu?

— Iz Viteza sam.

— A košulja odakle ti je?

— Košulja mi je iz Egipta.

— Kako se, ti Bejtulahu, pruži do Egipta da nabaviš košulju od pamuka? — podrugljivo pita ga Jusuf.

— Nisam se pružio — veli Bejtulah. — Djeca se digla te pamuk po trnju pokupila a žena oprela i izatkala. I sašila košulju, meni ovu a djeci po dvije. Ne znam zašto si me hvatao za grlo.

— Da mi kažeš otkud ti košulja.

— Za svašta su me ljudi u životu pitali, ali me niko nije upitao otkud mi košulja; djeca pamuk pokupila, da ga nisu pokupila vjetar bi ga odnio — veli Bejtulah.

— Znaš li ti čiji je to pamuk? — pita ga Jusuf.

— Čuo sam da je francuski. Ali onaj po trnju svačiji je onoga ko ga prvi pokupi. I prvi od njega košulju obuče; što me držiš u ovoj košulji da me svijet gleda?

— Zato što si krao francuski pamuk.

— Nisam ga krao, djeca su ga pokupila. Što da ga kradem kad ga ima svuda oko puta: pronose ga karavane a granje čupa. Djeca pokupe.

Jusuf ga nije slušao; njemu, čaršijskom zaptiji, nije bilo stalo do istine je li ili nije Bejtulah krao francuski pamuk, nego da svjetini oko Bejtulaha pokaže na šta sve ima pravo on — Jusuf, čaršijski zaptija, kad uhvati krivca; ako dosad to čaršija nije znala, neka sad zna i dobro zapamti. Seljak iz Viteza sa košuljom od francuskog pamuka — a to će reći uhvaćeni krivac, bio mu je zgodna prilika da iskali strast malih ljudi, od male vlasti — koja je utoliko jača ukoliko je žrtva slabija.

— Pogledaj se koliko si malen! — veli Bejtulahu.

— Bog me malog stvorio; ovoliki sam po božjoj volji — veli njemu Bejtulah.

— Znaš li ti da zbog te male košulje na tebi može da dođe do kavgе između Bosne i Francuske?

— Ja ne znam — veli Bejtulah.

— Znaćeš ako Francuzi dođu na ovu istu čaršiju zbog istoga tebe i zbog te iste košulje na tebi; ne kupuju oni pamuk u Egiptu da tebe u Vitezu oblače, Bejtulahu; može sutra, na ovom istom mjestu da stoji Francuz i pita te otkud na tebi ta košulja od moga pamuka? A šta ćeš mu ti, Bejtulahu, drugo reći no da si ukrao njegov pamuk.

— Djeca su ga — veli Bejtulah — pokupila po trnju.

— To ti Francuz neće primiti.

— Ja ću to reći pred svakim — veli Bejtulah. — I pred bogom, i pred ljudima, i pred tim Francuzom; ja sam pošten, djeca su ga pokupila.

— Tebe će i kajmekan uzeti preda se i pitati te otkud ti, Bejtulahu, ta košulja; nosio si konoplju a sad nosiš pamuk, jesi li ti, Bejtulahu, iz Egipta ili si iz Viteza? Košulja ti kaže da si iz Egipta. I neće čekati da mu ti pričaš kako je vjetar otpuhao pamuk a djeca ga pokupila, nego će te predati meni, a ja, Bejtulahu, davim. Mogu te i Francuzi zadaviti, nemoj misliti da su daleko i da ih se ne bojiš, oni su u hanu Kolobara — u »Han franse Kolobara« koji su zakupili da iz njega motre kud im ide pamuk. Može te kajmekan njima predati da ti sude, jer je na tebi njihov pamuk, a oni te mogu meni predati da izvršim kaznu; ko god ti sudio, predaće te meni da te zadavim.

— Pa zadavi. Onaj su pamuk djeca pokupila — veli mu Bejtulah.

— To si sto put rekao, to ti odbijam: a sad mi kaži zašto si došao u Sarajevo kad nije pazarni dan, zašto si došao baš danas kad je kod kajmekana francuski konzul — upravo zbog pamuka, zašto si, Bejtulahu, došao i po čaršiji šetao u košulji od

francuskog pamuka?

— Ne znam što sam došao; bio sam dokon pa došao u Sarajevo — veli Bejtulah.

Čuo se neko od onih što su stajali i gledali šta zaptija radi od jednog čovjeka zbog košulje — veli:

— Ako me moja pamet ne vara, taj je čovjek pošten.

Za njim se čuo drugi:

— Ne može biti pošten kad je u košulji od pamuka.

— Djeca pokupila... — veli Bejtulah.

Čuo se treći:

— Sreća njegova što je malen, pa mu je i košulja malena, pa mu je, prema košulji, i krivica mala i treba da mu je i kazna mala. Treba da ide jedno prema drugom.

— Pravo je da mu kaznu odrede prema košulji— složio se neko.

— Košulju će mu izmjeriti — veli zaptija. — Naši će je izmjeriti aršinom, a Francuzi iz »Han franse Kolobara« metrom, jer kod njih je metar, nije aršin. Ovoga će Bejtulaha cijelog premjeriti i aršinom i metrom. Počeće od ramena pa dolje. Reći će mu da ispruži ruke, pa će mu i ruke izmjeriti. Naši aršinom a Francuzi metrom. Pa će prema te dvije mjere tačno znati koliko je ukradenog pamuka otišlo u košulju; kad ga izmjere uzeće te ga opisati kakav je iznutra i kakav je izvana. Po tome će znati je li sklon krađi i je li još šta ukrao sem francuski pamuk. Pitaće ga šta ima kod kuće, pa će i to zapisati i naši i Francuzi.

— Imam kravu i koze — veli Bejtulah.

— To ćeš ti kazati Francuzima. Ljudi, svi će Francuzi znati koliko ovaj Bejtulah ima koza, koliko ima zemlje i koliko ima djece; kod njih se sve zapisuje kad se neko uhvati da je kriv.

— Djece imam, zemlje nemam — veli Bejtulah.

— Pa će mu Francuzi — nastavlja zaptija —prodati i kuću i zemlju da se namire za svoj pamuk.

— Imam kuću i djecu — veli Bejtulah.

— U djecu ti neće dirati, a tu će košulju sa tebe skinuti i ona više neće biti tvoja nego državna.

Bila je to prilika za zaptiju da pokaže svjetini kako zna šta će biti sa tim seljakom iz Viteza kad dvije države stanu da ga doturaju jedna drugoj iz ruke u ruku i ispituju kako mu je ime, odakle je i zašto je krao; preko njega otkriće i ostale kradljivce i to će biti kraj krađi francuskog pamuka u Bosni. A kad ne bi bio kraj, Francuzi bi se naljutili na Bosnu i tražili da im se pamuk plati milom, a kad Bosna ne bi htjela milom, oni bi se naplatili silom i krv bi, na obadvije strane, potekla. Ponišanio je prstom u Bejtulaha, veli:

— Potekla bi zbog ovog malog!

— Nek potekne — veli Bejtulah. — Ja sam pošten. Onaj je pamuk vjetar dopuhao a djeca pokupila.

— Potekla bi zbog ove košulje na ovom malom— nastavlja zaptija.

— Nek potekne zbog mene malog. Malog me je bog dao. A onaj su pamuk djeca ...

Čuo se neko iz svjetine:

— Ljudi, ako smo ljudi možemo i sami da ocijenimo je li ovaj čovjek kriv. Ako je kriv, možemo mu i mi suditi jer je uhvaćen na čaršiji, a čaršija je mnogima sudila i na onaj ih svijet poslala pa može i jednom seljaku zbog jedne košulje. Znamo ko je ovaj čovjek: seljak je, iz Viteza je, ime mu je Bejtulah. Na tome je Bejtulahu košulja od pamuka, a znamo da se francuski pamuk krade. Ne znamo ono glavno: koliko je pamuka otišlo u

tu košulju. Ako među nama ima terzija a pri njemu se desio aršin, neka priđe i izmjeri onu košulju. Neka je sve po pravdi, neka se našem čovjeku ne učini nepravda.

— Nek mi se učini nepravda — veli Bejtulah. — Ja sam prav, djeca pokupila ...

— Ima li ko aršin, ljudi? — nastavio je onaj što je bio za pravdu.— Ima nas nekolicina koji mjerimo i krojimo —čuo se neko iz gomile i podigao gore aršin.

Zaptija nije dao da ga mjere, veli da čaršija ima pravo da mjeri ono što prodaje i kupuje a ovaj se seljak ne prodaje i ne kupuje i pravo da ga i mjere i biju imaju oni koji će mu suditi.

— Nek i mjere i biju — veli Bejtulah. — Ja sam pošten.

— Košulja ti veli da nisi pošten.

— Djeca pokupila...

Zatim se čuo jak glas i vidio se tamo u gomili jak čovjek — taj jaki čovjek je doviknuo svojim jakim glasom da su svi ućutali:

— Ljudi, ne valja za nas...

Čekali su da čuju šta će dalje da kaže. A on nastavio još jačim glasom:

— Ne valja, ljudi, za Bosnu...

Utišali su se kad su čuli tako krupnu riječ kao što je Bosna. Htjeli su da čuju šta to za Bosnu ne valja.

— Ne valja za Bosnu što je taj čovjek takav...

— Kakav? — upitali su ga.

— Malen, braćo. Pogledajte koliko je sitan taj čovjek a iz Bosne! Ne može to tako..., nismo mi takvi... Nećemo dozvoliti da ga Francuzi ispituju i gledaju odozgo a on njih odozdo. Ne možemo dozvoliti da mu se Francuzi smiju, i da se preko njega smiju Bosni; izvedite mjesto njega mene pred Francuze da vidimo ko će se kome smijati. I ko će, braćo, biti onaj što gleda odozgo a ko onaj što gleda odozdo; izvedite mene mjesto njega. Velika je Bosna, ljudi, nije mala kao što je ovaj Bejtulah. A on nije kriv što je malen.

— Nek sam malen, pošten sam — Bejtulah će.

— Ti čuti, tebe niko ništa ne pita; ako si malen, jezik ti je velik — podviknuo mu je onaj jaki, krupni čovjek. Okrenuli su se tamo da vide ko je to i gledali ga — odozdo. Pa će neko, gotovo tužno:

— Da je dao bog da si ti krao onaj pamuk a ne on.

— Ukrašću ga samo zbog toga da Francuze pogledam odozgo!

Okrenuo se zaptiji, veli mu:

— Nemoj toga čovjeka voditi u Kolobaru; bio kriv ili prav nemoj ga voditi Francuzima.

— Kad sam ga uhvatio moram ga odvesti i našim i Francuzima. Takav je zakon; kad ga ne bih odveo, bio bih kriv kao da sam ukrao pamuk. Izgubio bih hljeb.

— Izgubi ga! — veli mu onaj jaki, krupni čovjek.

— Pa da me ti hraniš! Nisam ja za dan porastao pa da se igram sa svojim hljebom. Nećeš me ti hraniti. Nego ćeš mi se smijati — veli zaptija izvijajući šijom i očima škiljeći.

— Ja te neću hraniti, to nek znaš, ali izgubi hljeb zbog ovoga maloga čovjeka; neću te hraniti ali ti se neću ni smijati.

— Hoće li me čaršija hraniti? Znam ja kako čaršija hrani, neću ja da spadnem na čaršiju — brani se zaptija, a onaj čovjek ponavlja:

— Neće te ni čaršija hraniti, ali izgubi hljeb.

— Pa da umrem od gladi!

— Nek umreš od gladi, ali ovog čovjeka nemoj voditi. Odvedi mene. Ja ću pred tobom a

ti za mnom i pravo u Kolobaru.

— Neću ja da vodim prava čovjeka — odbija zaptija.

— Reći ću im da sam kriv — nastavlja onaj — reći ću im da sam iz sred Bosne, i reći ću im i to da ih gledam odozgo, kao što bih i gledao te Francuze da me pred njih pobodeš. Nastala je zatim tišina, iz koje se izvio sjetan, raspjevan glas:

— Što bi to, ljudi, valjalo za Bosnu! Da ovaj čovjek dira glavom gore tavan, i odozgo gleda dolje Francuze. A oni mali, manji od ovoga Bejtulaha. Da se sjetio pa da ukrade toga pamuka. Što bi to, ljudi, bilo za Bosnu...!

Iako mu je naređeno da ćuti, Bejtulah je progovorio, veli:

— Ja ću tamo da stanem. Onaj su pamuk djeca ..., vjetar ga raznio a djeca pokupila.

Rekli su mu da ne pominje sto put tu djecu i taj vjetar, moglo bi mu to proći u Vitezu a na čaršiji ne može, a zaptiji nek ga vodi kud hoće kad je i kriv i mahnit — i da su mahniti i oni sami kad toliko stoje oko njega i dangube zbog nekakve košulje na nekakvom seljaku. Drugi su rekli da ga zaptija nikud ne vodi nego pusti nek ide kud sam hoće — nek ide u Vitez odakle je i došao pa nek je i kriv — da nije pravo da on jedini odgovara za sve koji su nosili košulje od francuskog pamuka pa danas, kad se za njih kažnjava, ugrabili te ih svukli.

Svađali su se oko toga treba li ga ili ne treba pustiti. Odgovorio im je zaptija, veli im: da se za to čaršija ne pita nego on; ne prima čaršija platu da takve hvata nego on — Jusuf, i protivili se koliko im drago, on će toga čovjeka odvesti u zatvor.

— Vodi me u zatvor — veli Bejtulah. — Ja sam pošten.

— Ja sam tebi rekao da ćutiš — onaj jaki će, onim jakim glasom. — Nisi pošten. Ta ti košulja kaže kakav si. Ali ja ne dam da te zaptija pred Francuze izvodi. Ni zatvori, ni izvodi. Neka čuje šta sam rekao, a ja što kažem to ne poreknem; takva mi se desila narav.

Zaptija će otegnuto, ljuto, podsmješljivo; bilo ga je mnogo uvrijedilo to što je čuo:

— Ja te ne poznajem, pa mi kaži koja to bi ti sila i koja u tebi bi to narav pa da mi ne daš da ovoga čovjeka odvedem u zatvor? Niko meni ne može zabraniti da obavljam svoju dužnost, pa ne možeš ni ti da si još toliki. I takve sam ja vodio u zatvor, sve polako, sve kroz čaršiju, a i oni su imali narav... tu koju imaš ti; u zatvoru svak izgubi narav. Pitao sam neke kad sam iz njih istjerao narav kako im je ime, a oni nisu mogli da se sjete ni imena ni odakle su; mogao bi i ti zaboraviti odakle si.

— Vodi me — veli Bejtulah. — A onaj su pamuk djeca pokupila.

— Ja sam rekao što sam rekao: ne dam da te vodi — čuo se onaj jaki.

Za njim se čuo neko ko se nije vidio, ali mu je glas bio oštar i svi su umukli da ga poslušaju, jer je taj prijetio, veli:

— Umijem i ja nešto da kažem ovome zaptiji koji jede državni hljeb, pa nek me čuje, i čujte me vi svi: Jusufe, zaptijo, ako toga čovjeka ne odvedeš u zatvor, ja ću te iz ovih stopa prijaviti pa će ti, Jusufe, zaptijo, te državne haljine skinuti — i, Jusufe, zatvoriti da mjesto toga seljaka ležiš, a on će se u Vitezu grijati sunca i smijati i tebi, Jusufe, i nama svima. To ti rekoh i ti ču, nemoj sjutra da kažeš da nisi čuo.

Nastala je tišina; čula se samo dolje po kaldrmi obuća. Kroz tu tišinu zaptija će polako:

— Čuo sam. No ne znam ko mi to prijeti. Tražio je očima toga čovjeka, i našao ga, jer on se sam podigao na nožne prste da ga svi vide.

— Vidiš li me? — veli otud.

— Vidim te jedva — veli mu zaptija — Vidim da nisi sila kakvom se praviš. Ako si sav tu, te te nema još negdje.

— Može biti da me ima još negdje, a za tebe je dovoljno ovoliko koliko me ima ovdje.

Vidio si me pa mi sad reci jesi li me i čuo? — veli čovjek.

— Čuo sam te — veli mu Jusuf. — Prijetiš jednom zaptiji na čaršiji. Ali te se Jusuf ne boji da si još toliki, da se ti i onaj što mi je prijetio prije tebe jedan na drugog nastavite Jusuf vas se ne boji —hrabro će i junački zaptija.

— Boj se, Jusufe!

— Kojem ti to Jusufu prijetiš?

— Ja tebi.

— Kojem ti to zaptiji prijetiš?

— Ja tebi.

— E kad prijetis meni i Jusufu i zaptiji, ovome istom koji ovdje stojim, ja ću za inat tebi da pustim ovoga čovjeka da znaš i da svakom pričaš da se Jusuf nikog ne boji.

Okrenuo se Bejtulahu. I podviknuo mu:

— Oslobađam te za inat. Neka onaj vidi da se ja nikoga ne bojim; nije majka još rodila sina da ga se Jusuf boji. Idi kud hoćeš, baš sa tom košuljom u kojoj si i došao, đavole! Nije taj po zemlji još prohodao koga se Jusuf boji. Ti, đavole, idi — veli Bejtulahu.

— Zatvori me — veli Bejtulah. — Djeca pokupila... Žena sašila. Ja sam pošten.

— Idi! — Jusuf će oštro.

— Ljudi, otkad čaršija postoji ovo nije bilo; sve je ovo sa pamukom došlo, i još će doći

— čuo se neko. Zatim će onaj što prijeti:

— Ti si, Jusufe, kao i taj koga si pustio, i gori si od njega — i u zatvor ćeš mjesto njega ako me poslušaju oni što su ti to odijelo dali, i hljeb ti državni dali.

— Za inat sam kao on — odgovara mu Jusuf — i za inat sam gori od njega, i tebi sam ga za inat pustio; ti ne znaš da je moja volja koga ću pustiti a koga zatvoriti, nikome o tome ne polažem račun pa nek sam u državnom odijelu.

Opet će onaj što mu prijeti:

— Svući će ti ga pa ćeš go hoditi.

— Ni go nikom neću polagati račun — odgovara mu Jusuf. Okrenuo se svjetini i podviknuo: — Raziđite se dok vas nisam razagnao. Ti Bejtulahu, kad stigneš u Vitez skinu tu košulju.

— Neću je skinuti. Vjetar pamuk raznio a djeca pokupila. Ja sam ispravan ko i ti. Djeca pokupila a žena sašila.

— Ljudi...

— Sve je doslo sa pamukom!

Prenosile su ga i dalje karavane.

Bijelio se preko Bosne kao Kumova Slama preko neba...

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.